

RESTAURÁTORSKÁ DOKUMENTACE

Restaurátorský průzkum a záměr na tzv. Bílé bráně v Ostrově nad Ohří

Srpen 2021

TERRIGENA Art s.r.o.

Mgr. Marcel Hron
akademický sochař a restaurátor

Obsah:

I. Lokalizace památky:.....	2
II. Údaje o památce:	2
III. Údaje o akci:.....	2
IV. Popis památky	3
V. Restaurátorský průzkum	3
VI. Restaurátorský záměr	5
VII. Specifikace doporučených materiálů	7
VIII. Fotodokumentace.....	8

Počet stran: 27

Autor fotografií: Mgr. Marcel Hron

Dokumentaci vypracovali: Mgr. Marcel Hron

I. Lokalizace památky:

- 1. Obec:** Ostrov nad Ohří
- 2. Část obce:** Ostrov nad Ohří
- 3. Okres:** Karlovy Vary
- 4. Kraj:** Karlovarský
- 5. Umístění:** vstup do parku od zámku
- 6. Název objektu:** Bílá brána
- 7. Rejstříkové číslo objektu:**
- 8. Památkou od:** 14. 7. 2009
- 9. Název památky:** sochařské a architektonické prvky brány

II. Údaje o památce:

- 1. Autor projektu:**
- 2. Datace:** 1690

III. Údaje o akci:

- 1. Vlastník památky:** město Ostrov nad Ohří
- 2. Objednatel:** město Ostrov nad Ohří
- 3. Zhotovitel:** Mgr. Marcel Hron
Školní 639/II, 337 01 Rokycany
IČO: 65552181, DIČ: CZ65552181
- 4. Odpovědní restaurátoři:** Mgr. Marcel Hron akad. soch. a rest.
rest. licence MKČR č. j. 6.795/97
- 5. Památkový dohled:** NPÚ, ÚOP v Lokti

IV. Popis památky

Brána je monumentálním vstupem původně do Bílého dvora. Dnes se je průchodem do zámeckého parku.

Brána se skládá z vloženého ústupkového portálu rámovaná bočními pilastry s představenými polosloupy, uprostřed s maskaronem nese v prolomeném segmentovém frontonu alianční znak majitelů panství.

V. Restaurátorský průzkum

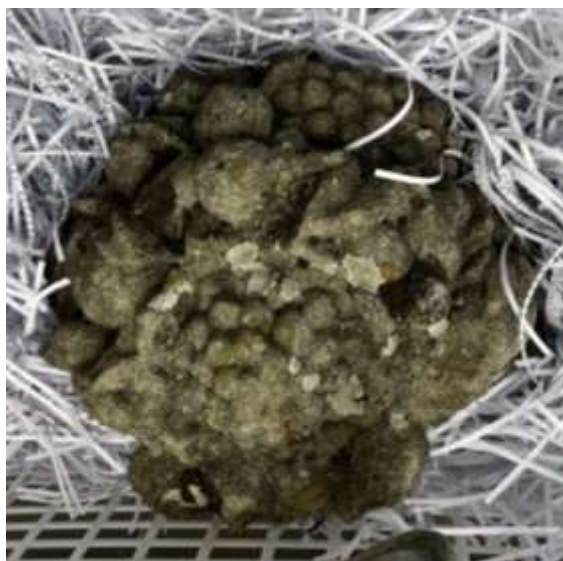
Restaurátorský průzkum se soustředil na kamenné prvky architektury a klenoty z umělého kamene osazené ve vrcholcích aliančních znaků.

Úvodem je nutné podotknout, že celá vzniklá situace je způsobena absencí preventivní údržby, která trvá od posledního restaurátorského zákroku, který byl proveden v roce 2005. Celých 16 let nebyla provedena obhlídka architektury a hlavně klenotů, které byly nově provedeny do umělého kamene a dnes již musely být deinstalovány, protože u nich došlo k takovému poškození (vlivem zatékání vody a vymrazovacím cyklům), že již začaly být nebezpečné. Jde o to, že jsou tak subtilní, že tato preventivní údržba by byla nutná, i kdyby byly provedeny do přírodního kamene, protože po prohlídce (v rámci tohoto průzkumu) sundaných a uložených klenotů je možno konstatovat, že materiálově jsou v dobré kondici, ale subtilní detaily a spoje (tlapy lva, bazilišek, koncovky korun) degradují mnohem rychleji než masivní části a tudíž nemohou být ponechány s ohledem ke své subtilnosti bez pravidelných kontrol. Samozřejmě velmi důležité u takových to prvků je jejich kotvení.

Obdélníky označují nejvíce degradované části klenotů

Toto platí i o doplňovaných vázách, především v partiích pugetů, které byly též provedeny z umělého kamene.

Ukázky odloučených výdusků květů a ovoce

U všech zmíněných prvků je též důležité neopomenout negativní působení biologických náletů (mechy a lišejníky), viz fotografie výše.

U kamenných prvků brány a váz platí to samé, jako u již zmíněných klenotů. Je zde patrna absence preventivní údržby po dobu šestnácti let, což odpovídá jejímu současnému stavu. Je zde zjevné zvětvování povrchu a opětovné odlučování plastických plomb a tím objevující se praskliny. Též v místech štuků, po stranách znaků dochází k jeho odlučování, které ale není způsobeno zatékáním z koruny brány, protože je pouze povrchové, což je způsobeno přirozeným stárnutím použitých materiálů a mechanickým působením větru a deště.

Polychromie v čase průzkumu nebyla na architektuře nalezena.

VI. Restaurátorský záměr

Cílem prací je přispět provedením nutných restaurátorských a konzervačních prací ke zlepšení současného stavu památky, k její celkové rehabilitaci při zachování jejích historických, kulturních a uměleckořemeslných hodnot. V tomto případě bude zvolen konzervační restaurátorský zákrok.

Vlastní architektura bude restaurována na místě. Jako první budou nejvíce ohrožená místa lokálně prekonsolidována, aby v průběhu následného čištění nedošlo k dalšímu poškození povrchu.

Po té budou provedeny zkoušky čištění kamene od nečistot, krust a biologického napadení. Doporučujeme odzkoušet čištění parním vyvíječem a regulovanou tlakovou vodou za použití vhodného detergentu – peroxidu vodíku, čpavkové vody, tenzidů. Tyto prostředky by měly zajistit jak omytí a odmaštění povrchu, tak vyhubení a změkčení mikroflóry, usazené v pórovité struktuře kamene a výdusků. Po základním očištění bude zhodnoceno v jaké míře a jakým způsobem, případně zda vůbec odstraňovat tmavé krusty. Jejich odstranění by proběhlo pomocí čistící pasty (Fassadenreinigung Paste, fa. Remmers), případně mechanicky.

Čištění bude provedeno velmi šetrně a jen v nejnútnejším rozsahu tak, aby nedošlo k dalšímu poškození zvětřalého povrchu a zůstala zachována přirozená patina stáří. Zároveň je nutné dbát na zachování případných fragmentů polychromie. Očištění památky odhalí skutečný stav jejího povrchu, rozsah druhotných plomb, prasklin, menších plastických poškození a případných fragmentů polychromie.

Druhotné tmely a plomby budou jednotlivě vyhodnoceny a nevyhovující, nebo příliš vyžilé doplňky šetrně odsekány. Místa po vysekání doplňků, degradovaná a poškozená, nebo jinak narušená místa budou lokálně konsolidována organokřemičitým roztokem (KSE 100 – 300, fa. Remmers). Koncentrace a míra aplikace roztoku bude volena lokálně, dle stavu kamene na každém místě zvlášť. Spoje mezi případně lepenými částmi se pročistí a znovu slepí (Akepox 5010, fa. Akemi).

Praskliny v kameni budou injektovány směsí na bázi směsného hydraulického vápenného pojiva (Vapo Injekt, fa. Aqua obnova staveb). Drobnější poškození budou plasticky doplněna minerálním tmelem probarveným ve hmotě (směs křemičitých písků vhodné frakce, světlostálé železité pigmenty, malé množství bílého cementu, styrenakrylátová disperze Sokrat S2802A). Tmel bude namíchán tak, aby svou barvou a strukturou co nejlépe odpovídal originálu a zároveň byl měkčí a prodyšnější, než původní kámen. Povrch tmelu bude po zavadnutí přeškrábnut a tím strukturálně scelen s originálem. Drobné odchylky v barevném odstínu budou doladěny lokální barevnou retuší (světlostálé železité pigmenty – fa. Bayferrox, fa. Teluria, pojené Paraloidem B72, nebo Sokratem S2802A).

Případné odhalené čepy budou očištěny a ošetřeny stabilizátorem koroze (Rodexol, fa. Color Spectrum). V případě jejich příliš pokročilé degradace, která by ohrožovala jejich statickou funkci, budou nahrazenými novými z nerez oceli.

Po ukončení zákroku bude povrch kamene na nejvíce exponovaných, převážně horizontálních plochách preventivně zakonzervován hydrofobním přípravkem (SNL – geruchsneutral, fa. Remmers).

U klenotů se nabízejí tři variantní řešení.

1.varianta, osazení stávajících prvků:

stávající prvky klenotů budou vyčištěny stejným způsobem jako prvky kamenné. Následovat bude celková konsolidace organokřemičitanem. Po té budou odlomené části přilepeny konstrukčním lepidlem s pomocnými nerezovými čepy, praskliny a odlomené - chybějící části budou sochařsky doplněny umělým kamenem stejné tvrdosti jako výdusky. Následovat bude barevné sjednocení. Nakonec budou prvky v celém svém povrchu hydrofobisovány a osazeny na svá původní místa. Při této příležitosti bude provedena revize olověných plechů pod nimi i ostatních.

Toto řešení předpokládá velmi pečlivé provedení všech uvedených technologických postupů, aby byla zaručena statika daných prvků. Samozřejmě to předpokládá preventivní kontroly v rozmezí dvou let.

2.varianta, provedení nových výdusků:

stávající prvky klenotů budou vyčištěny stejným způsobem jako prvky kamenné. Následovat bude lokální konsolidace organokřemičitanem, a to míst v částech lepení. Po té budou odlomené části přilepeny konstrukčním lepidlem. Praskliny a odlomené - chybějící části budou sochařsky doplněny umělým kamenem stejné tvrdosti jako výdusky. Takto doplněné prvky budou nově zaformovány a opětovně nově vydusány do umělého kamene. Po vyndání z forem budou povrchově opracovány a barevně pojednány tak, aby korespondovaly s okolními prvky. Nakonec budou prvky v celém svém povrchu hydrofobisovány a osazeny na svá původní místa. Při této příležitosti bude provedena revize olověných plechů pod nimi i ostatních. Předpokladem u této varianty je preventivní údržba po třech letech.

3.varianta, vysekání do přírodního kamene:

stávající prvky klenotů budou vyčištěny stejným způsobem jako prvky kamenné. Následovat bude lokální konsolidace organokřemičitanem, a to míst v částech lepení. Po té budou odlomené části přilepeny konstrukčním lepidlem. Praskliny a odlomené - chybějící části budou sochařsky doplněny umělým kamenem stejné tvrdosti jako výdusky. Takto doplněné prvky poslouží jako modely pro kamenosochaře, který prvky nově vyseká do přírodního kamene – Božanovský pískovec. Po té budou prvky osazeny na svá původní místa. Při této příležitosti bude provedena revize olověných plechů pod nimi i ostatních. Nově vysekané prvky v cca prvních třech letech nebudou hydrofobisovány, než z nich vyjde lomová vlhkost. Po této době budou v celém svém povrchu hydrofobisovány. Předpokladem u této varianty je preventivní údržba po třech letech.

U této varianty je nutné počítat s mírným plastickým posunem (masívnější tvarosloví v nejslabších místech), aby byla realizace technicky možná.

Jaká z variant bude vybrána bude záležet na koncepci pracovníků NPÚ a investora. Z dlouhodobého hlediska a s ohledem k vynaloženým finančním prostředkům doporučujeme variantu č.2.

VII. Specifikace doporučených materiálů

K restaurování budou použity tyto materiály:

- *KSE 100 - 300 (fa. Remmers)*
- *tmel na minerální bázi s příměsí styren-akrylátové disperze (Sokrat S2802A, bílý cement, křemičité písky různé frakce, pigmenty)*
- *světlostálé pigmenty (fa. Bayferrox, fa. Teluria)*
- *akrylátová pryskyřice Paraloid B72 (fa. Imesta)*
- *bezoplachový odrezovač (fa. Perdix)*
- *spojovací prvky z nerez oceli*
- *hydrofobizace (SNL – geruchsneutral, fa. Remmers)*
- *nastavovaná malta (křemičitý písek, odleželé vápno, malé množství cementu)*

V Rokycanech dne 25. 8. 2021
Vypracoval: Mgr. Marcel Hron
akademický sochař a restaurátor

Mgr. MARCEL HRON akad. soch. a restaurátor
ŠKOLNÍ 639/II, 337 03 ROKYCANY
IČO: 65582181, DIČ: CZ6902122194
MOBIL: 734 311 255

VIII. Fotodokumentace

Celkové pohledy na přední a zadní stranu brány

Pohledy na spodní části kamenné architektury s různými stupni jeho degradace

Pohledy na spodní části kamenné architektury s různými stupni jeho degradace

Pohledy na spodní části kamenné architektury s různými stupni jeho degradace

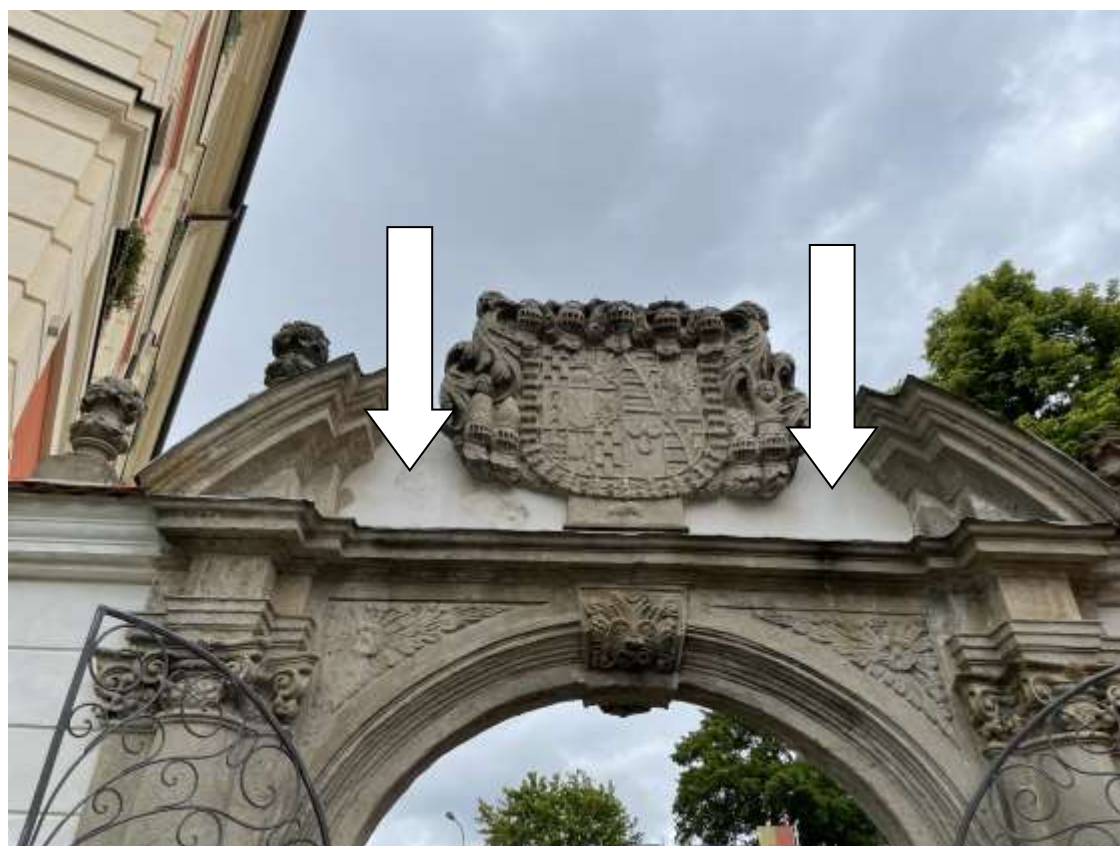
Pohledy na spodní části kamenné architektury s různými stupni jeho degradace

Pohledy na horní část kamenných architektonických prvků

Pohled na středový klenák oblouku s maskaronem

Šipky ukazují na štukované části brány zadní strany, toto je i z přední strany strany

Pohledy na různé stupně povrchové degradace omítkových vrstev

Pohledy na různé stupně povrchové degradace omítkových vrstev s prasklinou v plombě a stav podhledu kamenné hlavice kryté olověným plechem

Pohled na stav kamenného rozeklaného frontonu – jeho spodní části a kamenného vlysu pod korunní římsou

Stav po restaurování a rekonstrukci klenotů v roce 2005

Pohledy na deinstalované klenoty

Pohledy na deinstalované klenoty

Pohledy na deinstalované klenoty

Pohledy na deinstalované klenoty

Pohledy na deinstalované klenoty

Pohled na deinstalovanou vázu - výdusek

Pohled na části výdusků jedné z váz